

FÜGGETLEN UJSÁG

POLITIKAI, GAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI KÉPES HETILAP,
A „MAGYAR GAZDASZÖVETSÉG“ KOZLÖNYE A MAGYAR NÉP SZÁMÁRA.

MEGJELEN MINDEN VASARNAP.

Egészévre 2 frt 80 kr.
Félévre 1 „ 30 „
Negyedévre 70 „
Egyes szám ára 6 krajczár.

Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos
ZSITVAY NÁNDOR.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST,
IX. ker., Üllői-út 25. szám. (Köztelék).

A szegedi kiállítás.

Szeptember hó 3-án nyitja meg a szegedi országos mezőgazdasági kiállítást *József* cs. és kir. herceg Ő fensége.

Nagy napnak kell ennek lennie. Hiszen földmivelő állam vagyunk, az ország 17 millió lakosából 11 millió közvetlenül a föld után él. Közvetve pedig az egész országnak ipara, kereskedelme, mezőgazdasági termelése és az állattenyésztésre támaszkodik. Azért nagy esemény ebben az országban az első országos mezőgazdasági kiállítás, a hol tanúságot szerezhethünk arról, hogy mire haladtunk észszel, szorgalommal.

A kiállítás szeptember 10-ig tart. Olvasóink tájékoztatására alább közöljük, mi fog a kiállítás 8 napja alatt történi.

Szeptember 3-án: Délelőtt 10 órakor a kiállítás ünnepélyes megnyitása Ő cs. és kir. Fensége *József főherceg ur*, a védnök által. Délután 2 órakor kiállítási löverseny, este 8 órakor a védnök tiszteletére művész-estély a színházban. Este a kiállítási terület fényes kivilágítása villanyfényvel és 20,000 lampionnal.

Szeptember 4-én: Reggel 9 órakor V. országos gazdasági kongresszus (folytatják 5-ikén is). Déli 12 órakor: Délvidéki földmivelők egyesületének közgyűlése. Országos méhészeti kongresszus (folytatják 5. és 6-ikán). Este 8 órakor a színházban művész-estély.

Szeptember 5-én: I. orsz. halászlati kongresszus. Délután 5 órakor vivó-akadémia az ujszegedi vigadóban, este tűzijáték a kiállítás területén.

Szeptember 6-án: Délután 5 órakor: a tűzoltóság gyakorlata, este a kiállítási terület fényes kivilágítása 20,000 lampionnal.

Szeptember 7-én: Délután 4 órakor kerékpárverseny. Délután 5 órakor a polgári dalárda hangversenye, a kiállítás területén este léggömb-föleresztés és kivilágítás villanyfényvel.

Szeptember 8-án: I. orsz. szőlészeti és borászati kongresszus és kirándulások. (Folytatják 9. és 10-én.) Délután 2 órakor díjugratás, lovasjáték, ügető-verseny a löversenyterén. Este népies mükedvelői előadás a vigadó táncztermében és tűzijáték a kiállítás területén.

Szeptember 9-én: Délelőtt 9 órakor gazdasági tanítók kongresszusa az ujszegedi vigadóban. Délután 5 órakor a «Szegedi dalárda» hangversenye, este teljes kivilágítás villanyfényvel és 20,000 lampionnal a kiállítás területén.

Szeptember 10-én: Délután népünnepély és eselédidíjazás a kiállítás területén. Délután 3 órakor regatta a Tiszán. Este kiállítási nép-bál, este 6 órakor kiállítási sorsjáték húzása, este 8 órakor tűzijáték.

A csoportlátogatóknak kedvezményeket adnak. Egy csoportnak legalább 20 tagból kell állania. A csoportos látogatók a m. kir. államvasutak vonalain III-ad osztályu jeggyel II-od osztályon, fél III-ad osztályu jeggyel III-ad osztályon utazhatnak.

Elszállásolás: I-ső osztályu személyenként (és naponként) 1 frt 20 kr. II-od osztályu (kaszárnyaszerű elhelyezés) 20 kr. *Élelmezés:* reggeli, ebéd és vacsora 1 frt 24 kr.-ba kerül személyenként.

A Délvidék lakói nagy mulasztást követnének el, ha a szegedi kiállítást meg nem látogatják. Amiből okulni s a miben gyönyörködni lehet, az itt egyesítve van. Jöjjen ide minden gazda, ki ura helyzetének; lásson, tanuljon; osztozzanak az itt összehalmozott tapasztalatokon, hogy ezeknek termékenyítő hatása az egész országra hasznot árasztson!

Szegény emberek baja.

Körös-Apáti községében a hatóság egy tapintatos dolgot követett el, a mely érdemes arra, hogy foglalkozzunk vele. A körös-apátii kupak-tanács gondolt egyet és „a tetemes köztartozások törlesztésére“ letiltotta a keresményét ötvenkét mezei munkásnak, a ki hetek óta békekességben hordta be az odavaló bérlő gabonáját. Az ötvenkét munkás közül vagy nyolcznak-tíznek volt egy kis adóhátraléka és ezért lefoglalták valamennyinek az egész követelését, télire való egész kenyerét. Erre a munkások azonnal abbanhagyták a munkát és ma kész a munkás-zendülés Körös-Apátiban.

Az eset nem nagy, de tanulságos. Megcsinálják a mezei munkások törvényét, hogy az arató-sztrájkoknak, amennyire lehet, elejüket vegyék; a törvény, noha vannak hibái, elég szépen beválik; az országban baj nélkül végződik az aratás. És most betakarításkor jön egy műveletlen, ügyetlen falusi hatóság és gondoskodik róla, hogy egészen sztrájk nélkül mégse muljék el a nyár. És maga az eset, reméljük, nemcsak elszigetelten fog maradni, hanem lesz rá gondja a felsőbb hatóságnak, hogy elsimítsa, mielőtt komolyabb következményei lesznek. Hanem már ebből a kis kóstolóból is látszik, milyen bajt okozhat a hatóság ügyetlensége, erőszakossága a törvény és a kormány legjobb törekvései mellett is. És nem az a fontos ebben az esetben, hogy megtörtént, hanem az a szomorú igazság, hogy nem lehet tudni, nem esik-e meg holnap másutt.

Az ügyefogyott szegény embert általában nagyon kevésbé becsülik meg nálunk. Pedig nemcsak megbecsülni, hanem szeretni is kellene a magyar föld népét, azért is, mert megérdemli, azért is, mert az okosság erre tanít bennünket. Nem volna ma agrárszociálizmus, ha komolyan eszébe jutott volna valakinek a köznép bajával törődni eddig is, míg véres zendülések nem figyelmeztették az országot arra, hogy a földhöz ragadt földmives nép jogot és kenyeret követel nemcsak akkor, ha követválasztás van, hanem minden esztendőnek minden napján. Követválasztás idején ugyancsak udvarolnak neki az urak, s a választás után ugyancsak elfelejtik. És miközben teljesen megfélelkeznek róla, elmennek hozzá vándorapostolok, a kik telebeszélnek a fejét olyan dolgokkal, a melyet meg nem ért az sem, a ki tanítja s az így kitanított szegény, elfelejtett, elhagyatott munkásból lesz a szociálista.

Baj volt már ez a könnyelmű megfélelkezés is. Ennek kárát vallottuk és most ennek a jóvátételén dolgozik a kormány, igazán komoly eltökéltséggel, sok jóra való szándékkal és már sok eredménnyel is. De egész sikere nem lehet

adott a legbuzgóbb kormánytevékenységnek, a legelőlésebb törvényhozó munkának sem, a míg gyökerestől ki nem pusztul a hivatalnok népből az a csökönös semmibevevése a kisembereknek.

Nem olyan utolsó ember ám a magyar paraszt, tisztelt falusi jegyző, adószedő, szolgabíró és egyéb urak. Legjobban az urak tudják, akiknek napról-napra dolguk van vele, hogy milyen komoly, milyen okos, milyen becsületes ez a nép. Milyen tisztá, milyen szép, milyen munkás. Milyen büszke. Mennyi bölcsesség van benne és mennyi hűség. Milyen erős és milyen gyöngéd is tud lenni. Persze ezt meg kell benne látni. És meg kell végre érteni, hogy ha csak paraszt: azért mégis ember, ezért az országért vérért, verejtékét hullató ember. Hát nem szabad vele úgy bánni, csak úgy parasztmódra. Nem is szabad. És főképpen nem okos dolog.

Most egy kicsit megint nyugalom van. Ha így folytatják tovább, a mit megkezdték, azok, kik az ország dolgát intézik; ha jó törvényekkel, gondoskodással, helyes, emberséges gazdasági politikával, sok jósággal és mennél kevesebb zsandárvirtussal dolgoznak tovább az agrárszociálizmus ellen; akkor talán csakugyan eljöhét egyszer az az idő, mikor nem kell örülnünk, ha egyszer vér nélkül esik meg az aratás, hanem nyugodtan fog élni egymás mellett a birtokos ur, a kisgazda és a mezei munkás. Csak nem kell engedni, hogy ott lent megzavarják azt a szép, nagy és bölcs munkát, a mit az ország nagyjai itt lent végeznek.

Mohács.

Augusztus 29-ikén kegyeletes ünnepély színhelye volt Mohács városa. A mohácsi vész 373-ik évfordulója alkalmából. A csatatéri kápolnában egyházi szónoklatokat tartottak, Csele-patak partján pedig a szerencsétlenül járt II. Lajos király halálának helyén emlékoszlopot emeltek.

Augusztus 29-ike minden időkre emlékezetes napja marad a magyarnak. Mert 1526 augusztus 29-én pártos vakmerőség következtében huszonkét-ezer jó magyar vitéz, a sereg fővezére és a magyar király annak esett véres áldozatul, hogy a magyar soha együtt tartani nem tudott. A Mohács alatti, félkört alkotó sikságon haltak meg a szalmaláng rövidlátó, bár hős áldozatai s Mohács fölött vétetett feje a magyar nemzetnek, mikor János főlvételi napján Csele-patakba bukott a menekülő király, a 22 évvel galambösz fejü II. Lajos. Nagy idők óta egyedül csak Mohácsra ülik meg ennek a szomorú napnak az emlékét, kint a csatatér északi oldalán, a négy sarkán azon korból megőrzött ágyukkal szegélyezett kápolnában.

Rettenetes volt az a bünhődés, mely bennünket háromszázhetvenhárom év előtt Mohács mezején ért;

de rettenetes volt a bűn is, melynek következményeképp ez a katasztrófa jelentkezett. A magyar nemzetnek legnagyobb bűne a visszavonás volt. Sohasem éltünk egyetértésben s a magyarnak — csodálatosképp — sem a török, sem a tatár nem volt oly nagy ellensége, mint saját maga.

Még a mohácsi vész idején is meghasonlott a nemzet saját magával. Erkölsei annyira megromlottak, hogy a közös haza veszedelme nem bírta egységessé tenni a nemzetet. Szegény II. Lajos alig bírt huszonkétezer embert összetoborzani az ozmán világhódító hatalma ellen. Egy másik sereg is volt, a Zápolyái, de ez messziről, talán kárörvendezve nézte II. Lajos pusztulását. Ő a koronára vágyott s ezért nem sokat törődött a rettenetes katasztrófával.

A magyar nemzet sokat tanulhat a multból. A mohácsi vész is egyik intő példánk nekünk, hogy a nemzetnek szakítania kell a régi gyűlölködéssel. Testvérek vagyunk valamennyien s mint testvéreknek kell szeretnünk egymást. Fájdalom, ma is ki-kitör belőlünk az átkos gyűlölség s megféledekezünk róla, hogy egyesült erőre van szükségünk.

Megféledekezünk róla, hogy még mindig nagyon kis nemzet vagyunk, hogy nekünk nem szabad örökös házi pertpatvarban elfejeserélni életünket. A mohácsi vész keserves lecke volt s ennek nem szabad többé megisméltódnie.

Fájdalom, a testvérharc még mindig fel-fellobban s néha gyűlöletes mérveket ölt s olyan pusztítást visz véghez a közerkölesben, amely fölér egy vesztett ütközettel. De ezért sokat javultunk s ha ez a testvérharc ki is tör olykor-olykor, csakhamar megtaláljuk az utat egymás szívéhez. Az erkölcsöknek e jobbra fordulásáért hálásak lehetünk istenünknek, a ki megtartott bennünket a mohácsi katasztrófa után is.

Vigécz-világ.

A nagy vakáció még mindig tart, a politikai porond olyan esendes, mintha a nemzet aludnék. Annál éberebbek s mozgékonyabbak a „vigéczek“, a kik sáskarajként lepik be ezt az egész országot. Kik ezek a vigéczek? Utazó emberek. Pénzügyi vállalatok emberei. Hazájuk Ausztria, nyelvük német, ebben az országban vad idegenek. Hozzánk csak fejni járnak. Mintha Ausztria minden kereskedőesemetéje a mi örömeinkre született volna, valamennyien erre a szép országra vetik szemüket. Itt akarnak meggazdagodni. Nem megvetendő és nem kicsinylendő az a sáskajárás, a mit ellenünk folytatnak.

Az ember nem utazhatik a nélkül a vasuton, hogy efféle utazókkal, ügynökökkel, vigéczekkel vagy miesodákkal ne találkozzék. Ha az első osztályba futsz előlük, urasan füstölgetnek az orrod alá; ha a másodikba szököl: ott pőfékel a szemed közé; ha a harmadik osztályba találnál menekülni tőlük: akkor

is ott vigyorog a jó Isten tudja miben utazó osztrák ágens.

Mindig nálunk jár, de magyarul soha sem tanul meg, azonban megél, meggazdagodik, mert ravasz mint a róka, szemtelen mint a piaczi légy s ragadós, mint a kullancs. Biztosítja életedet, hogy mennél hamarabb megöljön anyagilag. Mert olyan szerződést köt, a mit nem győzől megfizetni. Jég ellen, tűz ellen biztosít, de kétszer leégsz, háromszor ver el a jég, a mire az ő becslése alapján valamit ki tudsz belőle sajtolni. Gépeket tukmál rád; ha beugrottál, aláírtad váltóit, kapsz olyan szerszámot, amit ember legyen a ki elindítson. Hány közép- és kisbirtokos lett az ilyen becsapások és perlekedések miatt koldussá.

De nem csak életet, tüzet, jeget árul az ilyen sáska. Ha úgy akarsz tőle menekülni, hogy néked nem az kellene, a mit kínál, hanem valami más s ha elég szerencsétlen is voltál szádon kiereszteni mi kellene neked, már akkor megfogott. A lószerszámtól — a padló-kenőcsig mindent tud neked ajánlani. Addig nem megy el tőled, míg rád nem tukmál valamit. Ha pedig aláírtál, már a zsebében vagy. Perel Gráczen, Bécsben, Brünben, vagy az Isten tudja hol. Eljárhatsz oda perlekedni, ha győződ; ha nem győződ, fizetsz, míg a szemed ki nem dülled belé — így is, úgy is, sirva nézel a sáskajárás után.

Mindebből pedig sok minden következik. A becsületes magyar kereskedő, magyar iparos nem tud megélni ettől a veszedelmes sáskahadtól.

Megnyuzzák a magyart, az iparát és kereskedelmét béklyóba verik. A verejtékes magyar pénz külföldre vándorol. Annál szegényebbek leszünk.

Törvény kellene ellenük, hogy ne nyuzhassák meg messze idegenben a magyart. Járjon az ágens szakjához értő kereskedőhöz, ha már másképp nem lehet és ha ipari és gyári szükségleteinket nem tudjuk a magunk emberségéből előállítani. Hogy becsületes, járatlan embereket ne tehessenek tönkre, ne faluzzék, magánlakásokban ne pusztítson.

Arany János emlékünnepe.

Nagy-Szalonta városában augusztus 27-én kegyeletes ünnepély folyt le: felavatták és átadták a nyilvánosságnak a híres Csonka-tornyot, melyben a város nagy szülőlténe, Arany Jánosnak az emléktárgyait helyezik el megőrzés végett. A torony tatorozására Arany László özvegye férje hagyatékából 4000 forintot adott, a többi költséget a szalontai Arany-Emlék-Egyesület vállalta magára.

Az ünnepet a szalontai daloskör a Himnusz elénekülésével nyitotta meg, a mire Széll Kálmán az Arany Emlék-Egyesület elnöke lépett az emelvényre és hatásos megnyitó beszédet mondott. Rádl Ödön, a Szigligeti-társaság elnöke, a Petőfi-társaság tagja, nagyszabású beszédet mondott Arany János költészetéről.

Ezután szavaltatok következtek. A beszédek sorát a Szózat eléneklése zárta be. Az avatóünnep ezzel véget ért; a közönség az Arany-muzeumot tekintette meg.

Édes álmoknak zengzetes költője, családi boldogság megéneklője, király tűnő századunk költő fejedelmeinek sorában: ez volt Arany János, a nagyszalontai nótárius.

Nem a viharos, forradalmi harcok zengzete csendült meg kobzán, de nemzeti multunk nagy dicsőségeit énekelte. Az emlékezetnek s érző szíveknek, elmúlt nagy időknek dalnoka volt. Kezét odattette hazája szívére s lelkekbe csendülő, fájó, mélabus, de édes hangokon adta vissza annak minden dobogását. A porból született, mint a pálma s úgy is tört fölfelé. Petőfi a tüzes láng égig verő ereje; ő a pásztortüzek szelid, de ki nem alvó világának fénye volt. Ott, a hol meglátta a magyar napnak első sugarát, gyermekkacagása töltötte be erdőt, ligetek mélyét, ott avatták fel emlékét, melyet már élve megénekelte.

Hős Toldi Miklós porai fölé századok röge borult s a mik rajta nőttek a szép virágok, abból font koszorút nagy Arany János a magyar népnek, örökké élőt, nem hervadót. S Toldi várában ma már nemesak a hősnek, de a költőnek is emléke van.

Ünnepe volt Biharországnak, nem, Magyarországnak, melynek egy bucsujáró helyével több lett. A hazafiság szent szárnyalása jár oda most már a nagyszalontai Csonka-toronyhoz, melyről dalolta:

Csonka torony nyulik a felhőbe
Reája néz a nap lemenőbe . . .

A vértanu emléke.

Rulikovszki Kázmérnak hívják azt a lengyel katonát, a ki a magyar szabadságért ontotta a véré. Közel volt már a világosi nap, a mikor Görgei Arthur levelet kapott a fiatal, tüzes vérű dsidás-századostól, a ki egy kozák ezredet vezetett az orosz hadseregben. A lengyel katonatiszt azt írta, hogy ő meg van győződve a magyarok ügyének igazságáról és nem tud tovább is közös elnyomójuk seregében küzdeni. Ezredével együtt át akart menni a magyar táborba és küzdeni a háromszinü lobogó alatt. A levél azonban Paskievics, az orosz seregek főparancsnokának kezébe került, hogy miképen, arról sokat vitáztak a historikusok. Egyesek szerint maga Görgei adta át, de ezt utóbb hitelesen megczáfolták. Az orosz főparancsnok erre nyomban elfogatta a lengyel kapitányt és 1849. augusztus 28-án, Nagyváradon, agyonlövötte.

Jeltelen sirban pihentek a vértanu hamvai egészen 1896-ig, a mikor Nagyvárad kegyeletes polgárai kiemelték a vértanu földi maradványait a szántóföldön levő sirból és az ugynevezett Bóné-kut melletti temetőbe vitték. *Rulikovszki* Kázmér hamvai fölött immár obeliszki emelkedik, tetején hatalmas turulmadárral; az oszlop derekán e felirás:

RULIKOVSZKI KÁZMÉR
lengyel születésű
volt orosz dsidás-százados.

A magyar szabadság pártolásáért kivégeztetett
1849. augusztus 28-án.
Béke hamvaira!

Ez év tavaszán határozta el Nagyvárad közönsége, hogy a sirnál az ötvenéves forduló alkalmából emlékünnepet rendez s az emléket gondozásába veszi. Az ünnepet e hó 27-ikén tartották meg nagy közönség jelenlétében. Az ünneplők a Szent László-téren gyülekeztek zászlók alatt; ott volt a függetlenségi párt; a 48-as honvédek egylete Szücs István vezetésével, továbbá még számos egyesület. A sokaság hazafias dalok éneklésével vonult ki a temetőbe, a hol a református egyház dalosköre elénekelte a Himnuszt. Majd Sulyok István ref. lelkész mondott emlékbeszédet a vértanuról, mire a lengyel himnust énekeltek el. Ezután Papp János hírlapíró elszavalt Sas Edének ünnepi költeményét, melynek utolsó strófája a következő:

S most itt pihensz . . . S hol siremléked ormán
Büszkén lebbenti szárnyát a turul,
Zarándokolva eljön az utókor
S neveddel ajkán, buzgón leborul.
S rajongva száll föl tehozzád a lelünk,
Ki ott vagy immár a felhők felett . . .
Az égbe látunk . . . Ott a tizenhárom . . .
És testvérkezét nyujtanak neked!

Erre Bulyovszky József polgármester Nagyvárad város nevében megkoszoruzta a siremléket és átvette azt a város gondozásába. A hazafias, szép ünnep a Szózat hangjai közben ért véget.

MI UJSÁG?

A király a hadgyakorlaton. A király, mint hivatalosan jelentik, nemcsak a csehországi és karintiai hadgyakorlatokon vesz részt, hanem jelen lesz a második hadtest záróhadgyakorlatain is, valamint a Magyarország nyugoti részében tartandó lovassági hadgyakorlatokon is. A második hadtest hadgyakorlataira a király szeptember 6-án Hötzelordfölből megy, a magyarországi lovassági hadgyakorlatra szeptember 13-án Pápáról. A Magyarország nyugoti részében Csoót környékén tartandó hadgyakorlatokra ő Felsője 13-án, reggel 4 órakor indul Bécsből Pápára, a hol reggel 7 óra után érkezik meg. A pápai pályaudvaron a hatóságok fejei magyar díszben fogadják a királyt, a ki kocsin Csoótra megy, a hol lóra ül. A király délutáni 1 órakor utazik. *Ferencz Ferdinánd* és *József* főhercegeken kívül a német, olasz és angol attasék s ezenkívül a József főhercegnél időző porosz tisztek jelen lesznek a

lovassági hadgyakorlatokon. Ő Felsőke kisérétében lesz Paar gróf lovassági tábornok és Bolfras tábornok nagy főhadsegédek, továbbá Dietrichstein herezeg alezredes, Wessely és Pittlik őrnagy szárnysegédek.

Bátorságának áldozata. Borzasztó szerencsétlenségnek esett áldozatul Pálics Gráciaian esonoplai földbirtokos, Szemző István nagybirtokos földbérleje. A városból könnyű kocsijával, két tüzes paripájával birtokára kocsizott. Alig ért a esonoplai országutra, hirtelen két megvadult ló által vont kocsival találja magát szemközt, melyen Sztircsevics birtokos ült. A két megvadult ló egyenesen Pálics kocsijának tartott; ez észrevette a borzasztó helyzetet, kiugrott kocsijából, a megvadult lovak elé ugrott, megfogta zablájukat, de ezek oly óriási erővel rohantak, hogy Pálicsot magukkal rántották, mellét, fejét összetaposták. A szegény földesur mellkasát összeroncsolták a lovak patái, feje pedig teljesen össze volt zúzva. Mire mentésére siettek, a szerencsétlenül járt földbirtokos kiadta lelkét. Előkelő és nagyszámu család gyászolja a népszerű földesurat.

Ördögüzés Brunócson. *Brunóc*, nyitrai megyei községből a következő csodálatos dolgokat írják:

A báró Mednyánszky-féle majorban *Czibik* Vendel kertész lakásában egy idő óta különböző, megfajthatatlan tünetek történtek. Több napon át délelőtt 1/29-től 11-ig és délután 1/23-tól 3/47-ig minden látható, vagy kinyomozható ok nélkül mozogni kezdtek a butorok, és a falon függő képek inogtak. *Czibik*, mikor ezt legelőször látta, ijedten szaladt ki a szobából és menekülésre ösztönözte az embereket, azt hívén, hogy földindulás van. Csakhamar rájött azonban a tévedésre, főképpen mikor kinevették. A nevetők azonban csakhamar elkomolyodtak, mikor *Czibik* a saját lakásába vitte őket, s az ott végbenő hihetetlen dolgokat látták. A butorok kísérteties tánczolásának hírére csakhamar összegyűltek a következők: Töttössy Béla postamester, Frieml Ludmilla, Mednyánszky báróék társalkodónője; Ágh Sándor államvasuti felvigyázó és a község egyéb lakosai. Az idegenek jöttére a butorok zenebonája még nagyobb lett. A székek hanyattvágódtak és ismét föl pattantak, az asztal felfordult, négy lábával az ég felé meredve, majd ismét talpra állt. Frieml Ludmilának pedig, a mint belépett, a kertész kalapja az ágyról a fejére repült. Ágh Sándort a kályha mögött álló czirokseprő üdvözölte, mely eléje tánczolt s aztán mintha egy láthatatlan kéz a czombjára ütött volna vele, és pedig igen érzékenyen. Látták azt is az összes jelenlevők, hogy a konyhában a kis *Czibik* Ilona iskolakönyvei a levegőben repülni kezdtek s egymás után a gyermekhez vágódtak, mire az sirni kezdett. Mindenki elámult ezekre a dolgokra, de még csak távoli magyarázatukat se tudták adni. S a tünetek ismétlődtek másnap is, sőt részben még ma is tartanak, a lakás beszentelése után. A major összes lakói tüzetes vizsgálatot tartottak nem-

csak a lakásban, de a padláson és a pinczében is, de semmiféle nyomát nem találták a tünetek erőforrásának. A vágúhelyi prépost ezért mondta azt a véleményt, hogy természetfölötti eset történt, s ezért kérnek az érdekeltek hatósági vizsgálatot.

Az aradi vértanuk napja. A gyászos októberi nap félszázados évfordulójának megünneplésére ország-szerte folynak az előkészületek. Minden nagyobb városban és községben megünnepelik a vértanuk emlékeztét, fényes gyászünnepet rendez a hazafiúi kegyelet. A főünnepségek természetesen Aradon és a fővárosban lesznek. Különös fényvel ünnepli meg a vértanuk halálának félszázados évfordulóját az egyetemi ifjuság. Az egyetemi templomban tartandó gyászmise után gyászközgyűlést tart, a melyen beszédekkel és szavatokkal fognak áldozni a vértanuk emlékének. A gyászközgyűlés után az ifjuság zászló alatt kivonul a Batthyány-mauzoleumhoz és beszéd kíséretében megkoszoruzza. — A félszázados évforduló alkalmából kegyeletes terv merült föl. A tizenhárom aradi vértanu közül heten, Aulich, Pöltenberg, Lázár, Schweidel, Török, Knézieh és Nagy Sándor a kivégzés helyén alusznak örök álmukat. Ezeknek a vértanuknak esontjait akarják összegyűjteni és közös sirban örök nyugalomra helyezni. Az idő rövidege miatt azonban az évfordulóra már nem valósíthatják meg a szép tervet, a melyet ezért jövő tavaszra halasztanak s ekkor aztán majd engedélyt kérnek az ásatásokra. A hatvanas években is volt hasonló mozgalom, melynek élén Atzél aradi főispán állt; a terv azonban hajótörést szenvedett azon, hogy az ásatásokra nehezen lehetett volna engedélyt nyerni. A mostani viszonyok között ez az akadály már aligha akadály és így egy év múlva már valószínűleg a kegyeletől megszentelt közös sirban fognak nyugodni a vértanuk tetemei.

Bűnös asszonyok. Győrme gyében megdöbbentő bűntények jutottak nyomára. Magyar Endre Kajar községi esendőrörsvezető kiderítette, hogy Kelemen Antalné nagybaráti asszony hivatásszerűen segít megtévedt hajadonokon, meg az Amerikába kivándorolt férjek rossz utra tért feleségein. A csendőrség eddig tizenöt asszonyt tartóztatott le, kiknek legnagyobb része beismerte, hogy bűnös uton szabadult meg gyermekétől. Csehi Mihályné, Kelemennének nővére, kit szintén letartóztattak, vallatás közben azt állította, hogy a gyermekirtás Pápán napirenden van. A tizenöt fogoly a kisbaráthe gyi iskolában van elzárva, honnan néhány nap múlva a győri fogházba szállítják őket. A nyomozás tovább folyik s valószínű, hogy még több letartóztatás is lesz.

A szabadságharcz amazonja. Az arad megyei Uj-Panát község templomában mult vasárnap kegyeletes ünnep volt. Megjelent ott egy öreg, törődött ember, hogy megemlékezzék a csatában elesett hitveséről, a kinek ebben a templomban fogadott örök

hüségét. A leány, Wéber Róza, tizenhét éves volt akkor. Alig hogy elmondta az esküt urának, a huszonnégy éves Egenhofer Jánosnak, kiűtött a szabadságharcz. A férj beállt tüzérszolgálatba a honvédseregbe s fiatal felesége követte a harcmezőre. Ő is tüzéruniformist vett magára s az ura parancsnoksága alatt harcolt. Az asszony kitűnt vakmerő bátorságával. A lippai csatában, 1849 augusztus 19-én, veszedelemben volt a férje csapata. Az oláhok minden oldalról fenyegették s úgy látszott, hogy a magyarok nem tudnak ellenállni a sok ezer lázadónak. A tüzér-amazon azonban megmentette az urát és a többi magyar katonát. Néhány honvéddel a lippai hidhoz ment s fölrobbantotta. Az ellenséges oláhok a Maros tulsó partján maradtak. Egenhoferné hőstette következtében megmenekült a magyar honvédsereg. Végigküzdötte aztán a hős asszony az egész szabadságharczot, mindig a férje mellett volt s ez fogta le a szemét, amikor a radnai csatamezőn gyilkos golyótól találva, meghalt. Az oláhok elrabolták a vértanu asszony holttestét s maguk temették el Radnán. Ennek a ritka asszonynak az emlékezetét ünnepelte most az ura. Az új-panáti templomban vasárnap ünnepelhetők volna az aranylakodalmukat. Az öreg Egenhofer egész családja s a falu népe kíséretében megkoszoruzta hős felesége sírját, aztán a templomban diszes terítőt tett arra az oltárra, a melyről egykor a mátkagyűrűt kapta.

Furfangos menyasszony. Molnár Anna szolgáló nagyon szeretett volna férjhez menni és ime, mégsem tudott, akárhogy erőlködött is szegény. Pedig nagyon erőlködhetett, mert sok aprópénzt költsz rá apróhirdetésekre is, amelyekben következőkép közölte szándékát a világgal:

Férfiak! Férfiak!

Jó erkölcsű s a háztartás minden ágában jártas, jó anyagi viszonyok közt levő hajadon férjhez óhajt menni oly hozzávaló férfihez, ki vele örömet, bánatát megosztaná. Levelek „Vagyonos“ cím alatt, főposta, postarostante.

Természetesen, mint a hal a horogra, úgy jöttek erre a hirdetésre a „férfiak“. Nem is egy, hanem gyorsan egymásután mindjárt három. De mivelhogy mind a hárman melegebben érdeklődtek a menyasszony-jelölt vagyona mint a személye iránt, a parthiből egyik esetben sem lett semmi, mert a lánynak a havi béren kívül nem volt egy imbolgó ezüstforintosa sem. De, hogy mégse maradjon pártában, ördögi dolgot eszelt ki Molnár Anna. Elhatározta, hogy a vőlegényt följelenti lopásért, mert 1500 frtnyi pénzéről szóló takarékpénztári könyvét „ellopta“. A kapitányság meg is indította az illető fiatal ember ellen a vizsgálatot, de eredménytelenül. Eddig jól ment volna a dolog. Hanem amikor a leány három ízben tett ily följelentést, a vizsgálatot vezető fogal-

mazó erélyes szavaira egyszerre csak beismerte, hogy soha sem volt pénze s csak azért tett esetről-esetre följelentést az illetők ellen, hogy ezek megijedjenek a következményektől s egyikük majd csak feleségül veszi. A vőlegényjelöltek azonban még most sem vették feleségül, hanem inkább bepanaszolták a leányt a bíróságnál hamis vád, meg rágalmazás címén.

Száz éves templom. Derencsény ág. evangélikus egyházközsége vasárnap temploma 100 éves fennállásának jubileumát ünnepelte. Alkalmi beszédeket mondottak Vitéz Lajos pádári és Christtély Gyula bugyikfalvai lelkészek; Terray Gyula főesperes az új templomi oltárt áldotta meg. Aztán volt közgyűlés, lakoma és táncmulatság.

Gyilkos legények. Vérlázító esetről ad számot lugosi tudósítónk. Hat részeg paraszt agyonszurkált egy parasztgazdát, mert nem akart nekik pálinkát fizetni. Nagy-Zorlencz krassó-szörénymegyei községben történt. Bagyu Miklós földesgazda a falu legényeivel mulatott a kocsimában. Éjjel felé járt az idő. Bagyu felállott az asztaltól s kifizette az egész mulató társaság számláját. Menni akart, de a legények nem bocsátották.

— Fizess még egy kis pálinkát! — mondták.

Mivel azonban Bagyu Miklós nem mutatott hajlondóságot az újabb fizetésre, a legények Golnia János parasztgazda indítványára üldözőbe vették. Végre sikerült elfogni a megugrott barátot.

— No fizetsz? — kiáltottak rá hatan egyszerre.

— Nem fizetek. Valamennyiőtök barátsága nem ér egy félliter pálinkát.

A kedvezőtlen válasza a legények kést ragadtak s annyira összeszurkálták, hogy a szerencsétlen ember ott halt meg a kezök között. De ezzel még nem elégedtek meg. Rátörtek Bagyu Miklós házára. A gazda fiát, Miklóst, kihúzták az ágyból s azt is úgy össze-vissza késelték, hogy a fiatal ember most élet-halál között lebeg. A csendőrök elfogták a gyilkosokat.

ELSŐRANGU HAZAI GYÁRTMÁNY.

Szecséplők

Pontos cím:
**ELSŐ MAGYAR
GAZDASÁGI GÉPGYÁR**
részvénytársulat
BUDAPESTEN.

Magyarország legnagyobb és egyedüli
gazdasági gépgyára,
mely a gazdálkodáshoz szükséges
összes
gazdasági gépeket gyártja.

Rendelések megtétele előtt kérjük minden szakbavágó kérdéssel bizalommal hozzánk fordulni.

RÉSZLETES ÁRJEGYZÉKKEL
és szakszerű felvilágosítással díjmentesen szolgálunk.

Szecsavágók **Morzsolók**

Borpresek **Ekek** **Vetőgépek**

GAZDASÁGI DOLGOK.

Mire ügyeljünk a vetésforgó berendezésénél?

Az okszerű gazdálkodásnak egyik főfeltétele az, hogy a termelés szervezésénél bizonyos tervszerűséget kövessünk, mert a kulturnövények természete, igénye, kívánalma más és más. Olyan gazdálkodási tervet kell tehát készítenünk, a melyben ezen különböző igények kielégítést nyernek. Ezen gazdálkodási terv a növénytermelési ág szervezésére ép úgy vonatkozik, mint állattartásra, sőt miután a gazdálkodás tulajdonképeni alapját a növénytermelés képezi, ezen utóbbi előbb méltatandó.

A növénytermelési ág szervezésénél tisztában lévén a termelendő növények minéműségével és azok arányával, a vetésforgó berendezésénél a következőkre kell ügyelni:

1. Miután a legtöbb gazdaságban az őszi gabonafélék termelésére helyezik a sulyt, az őszi gabonafélék pedig nagy igényű növények, ezeknek oly helyet kell juttatni a vetésforgóban, hogy igényük tökéletesen kielégíthessék. Előveteményre vagy egy takarmánynövény pl. lóhere, zabosbükköny, vagy pedig egy korai kapásnövény való, vagy végül vetjük ugarba. Jó helyet fog találni az őszi gabona ezen növények után azért, mert idejekorán kerülnek le a talajról s így módjukban áll a földet az őszi gabona alá kelően előkészíteni, de másrésről jó helye lesz azért is, mert az említett növények alá rendszerint istállótrágyát használnak, a föld tehát jó állapotban marad vissza, s valamely foszfordus műtrágya alkalmazása által a gabonafélék termését ily beosztás mellett megkétszerezhetjük. Műtrágya használata esetén a szuperfoszfátot a vetésszántás előtt adjuk, katasztrális holdanként 150 kg. mennyiségben.

2. Tavasz gabona előveteményeként kapásnövényt fogunk használni, pl. trágyázott takarmánypépát, burgonyát vagy kukoriczát.

3. A takarmány és kapásnövényeket pedig gabonafélék után fogjuk termelni.

4. A közvetlen istállótrágyázást első sorban a takarmánynövényeknél, majd a kapás és ipari növényeknél alkalmazzuk. Takarmánynövényeknél azért, mert minél több tápanyagot talál a takarmány a földben, annál szebben, erőteljesebben fejlődik, annál nagyobb termést ad s minél nagyobb a termés, annál több állatot tarthatunk, minél több az állat annál több lesz a trágya s így annál többet hordatván ki szántóföldünkre, egyéb növények termését is növeljük. Kapás és ipari növényeknél pedig azért kell trágyát használnunk, mert azoknak termelése a mai viszonyok között csak akkor fizeti ki magát, ha nagyon bő termést adnak; a bő termést pedig csakis

trágyázással érhetjük el s ez okból e növényeknél elegendő istállótrágya hiánya esetén a műtrágyákat feltétlenül kell alkalmazni, mert csakis e két trágyanemnek együttes alkalmazása képes jövedelmező termést előállítani.

Végül 5. ügyelnünk kell arra, hogy a föld megmunkálását a különböző növényeknél idejekorán végezzük el s különösen arra, hogy tavaszi vetemények alá a szántás még ősszel legyen eszközölhető.

Az almamoly.

Nálunk, s általában a melegebb éghajlat alatt az almatermelést három állati ellenség igen megnehezíti, úgy, hogy alig tudunk hibátlanul beért almát felmutatni és ép almafát látni, a mi miatt sok ember nem tartja érdemesnek almafát ültetni.

A három ellenség közül legveszedelmesebb az almamoly, a mely 1 cm. hosszú és 2 cm. széles szürkés barna lepke junius és julius hónapban jelenik meg, az apró almákra a nőtény egy-egy petét tojik, ebből a tojásból 8 nap múlva kis pondró kel ki és befurja magát az éretlen gyümölcsbe egész a magházig, a gyümölcsben marad, míg ki nem fejlődik, aztán kibúvik és bebábozza magát; de mire kifejlődik, a gyümölcs többnyire lehull a fáról a földre, s ott mászik ki belőle és vagy a talajban, vagy a fa kérge alatt, vagy pedig azon lyukakban huzódik meg a törzsön, melyet a Fűzes-szövőnc pondrója furt az almafán.

Ezen rovar ellen megkísérlették már a védekezést Európa minden államában, sőt Amerikában is, permetezték arzénsavas rézoldattal, de rájöttek, hogy hatszori permetezés által sem értek el kielégítő eredményt.

Szakembereink nem nyugodtak meg, kutattak tovább — és a hernyó életmódját megfigyelve, reájöttek, hogy az almamoly férgé rendszerint azon fának törzsén bábozódik be, a mely fának gyümölcsét ette. S még az almával lehullottak is ide térnek vissza bebábozási helyet keresni. E megfigyelés alapján oda törekedtek, hogy a férgek ne a fán szanaszét, hanem egy helyen a törzsön bábozzák be magukat, hogy egy helyen lehessen őket megtámadni s elpusztítani. Céljukat nagyon egyszerű és olcsó eljárással érték el. Ugyanis a budai kertészképző intézetben 14 alma és szilvafát körülcavartak úgynevezett fagyapotból készített kötelekkel, de ezt helyettesítheti szalma, vagy szénából csavart kötél is, — a fák egy részén a kötél szabadon volt, a másik felibe cukorpapírost kötöztek ernyő gyanánt, hogy az eső a kötelet ne csapkodja, egy néhány fán enyvgyűrűket is alkalmaztak, a gyűrű aljára és felibe fagyapot-kötelet kötöttek.

A tél elején aztán a rovarvadász állomás főnöke Jablonowski József jelenlétében — felbontották a köteleket 13 fáról, mert egyről hamarabb levette azt Schilberszky tanár, és találtak az almamoly her-

nyóból különféle nagyságban és fejlettségben 73 drbot, pedig a fákat 4-szer permetezték, a jég a gyümölcsöt leverte s termés sem volt az almafán, hátha még ezek a körülmények nem pusztítottak volna a férgek között, mennyi lehetett volna csak ezen a bekötözött 4 almafán is. A bekötött szilvafákon Biboros eszelényből találtak 122 darabot, ez a szilván élőködött, azt pusztította. A kötelek alatt találtak még borsó zsizsikból 13 darabot, mely ide huzódott teletőre. Fülbemászból is találtak sokat, de amit nem számoltak meg.

A korábban felbontott kötelek alatt találtak több rügyfuró bogarat.

A látottak és tapasztaltakból azt a tanúságot meritették, hogy ezzel a fogással szép sikert lehet elérni, de csak úgy, hogy a köteleket egy évben többször kellene leszedni, a férgeseket elpusztítani, a köteleket elégetni és helyettük újakat fölrakni; május elsején kezdenék és minden két hétben, vagy legalább minden hónapban új köteleket raknánk fel novemberig. Csak egy évben kellene ilyen hadjáratot indítani a rovarok ellen, a következő évben elég volna szeptemberben kikötni a köteleket, de természetesen a fa törzsét simára kell tisztítani, hogy a férgek a kéreg alá ne bujhassanak.

Egyik ember mosolyogja az egyszerű fogást, a másik tehernek tartja a szalmakötözést, a harmadik az ilyenfajta közleményt el se olvassa, de hiszem, akad olyan is, a ki azt mondja: költségbe nem kerül, van szalmám, a kötözést egy gyerek is elvégezheti, miért ne próbálnám meg? Ha 3—4 ember hajtja is végre ez egyszerű fogást — pedig a tömeges védekezés volna a leggyökeresebb — úgy e közlemény megírását nem sajnálom.

A cseresznyefa tenyésztéséről. Kétségbevonhatatlan tény, hogy a cseresznyefa valamennyi gyümölcsfa közt a legnagyobb hasznot hajtja. Egész vidékek, sőt birtokosoknak főleg a cseresznyetermelés adja főjövedelmi forrását. Megjegyzendő azonban, hogy ez csak úgy valósul, ha valóban nemes fajta a gyümölcs, mely azonfölül még szép s tartós is legyen. Figyelni kell azonban arra, hogy a cseresznyefatelepek szélein vagy az utakon levő fák könnyen sérülnek s hogy a fiatal, nemesített cseresznyefák rendkívül érzékenyek, minden kártékony befolyás, különösen pedig a fagy iránt. A cseresznyefa tartósága mindig a faiskola czélszerű kezelésétől függ. Alkalmas földben néhány év alatt szép koronával bír a fa, s ilyenkor eszközlendő nemesítése. Rendszeresen a hasítás általi oltást alkalmazzák, s ez uton gyorsabban is lesz a cél elérve, a korona mindinkább fejlik s gyümölcsöt hoz, ez oltás rendszeresen sikerülni szokott. Ennek daczára sokkal jobb a szemzés vagy kéregoltás, mi által erőteljesebb és ellentállóbb törzsöt nyerünk, feltéve, hogy különösen a késői fagy miatt nem szenvedett. Az ily módon nemesített cseresznyefát a bántalomtól megőrizni igen bajos, mert ifju vén egyaránt csipkedí gyümölcsét. Ennek elkerülése czéljából legjobb, ha a vad eseteteket jó magasra engedjük nőni; így aztán a gyümölcs jó magasra lévén, nem oly esábitó, s így a korona nyugodtan fejlődhetik.

MULATTATÓ.

Az örültek városa.

Külsőleg semmiben sem különbözik más városoktól, legalább más flamand városoktól. Épp oly csinos és tiszta, mint valamennyi. Tulajdonképen csak egyetlen utcából áll. Szép fehér házacskák, mindegyik előtt kert, amelyben nyáron rózsák és tulipánok virítanak. A város lakosai vagyonosak, mert a szegénységnek sehol semmi nyoma sincs; nemesak a városban, de az egész vidéken sem találkozunk az ember koldussal. Hanem dolgoznak is valamennyien. Apraja, nagyja — férfi és nő mind dolgozik ebben a különös városban, amelynek *Gheel* a neve. De nép nyelvén csak az „örültek városá“-nak hívják — még pedig joggal.

Senki sem tud úgy bánni az örültekkel — mint a város lakosai.

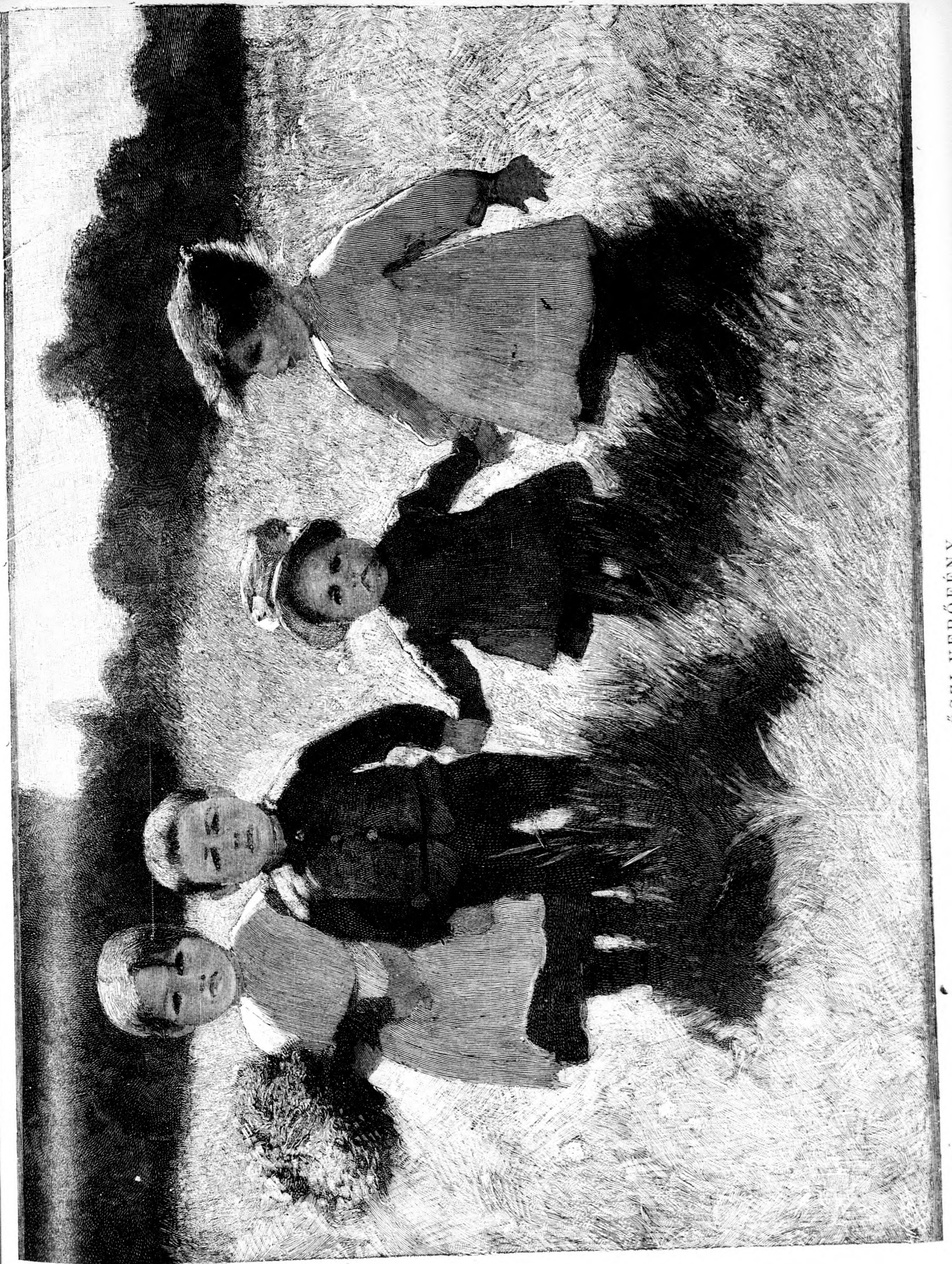
A gheeliek ugyanis nagyon egyszerű, de nagyon józaneszű emberek. Bámulatra méltó, igazi flamand türelemmel vannak megáldva, és semmi, de semmi sem hozza ki őket a sodrúkból. Egyszerű parasztok, nagy részük egészen műveletlen. De betegekkel szemben csodálatos tapintatot tanúsítanak. Az elmebetegekkel való bánásmód nemzedékről nemzedékre szállt reájuk és már egészen a vérükbe ment át, ami könnyen érthető, ha meggondoljuk, hogy gyermekkoruk óta folyvást elmebetegekkel foglalkoznak, úgy szólnán velük nőttek fel. Az örültséget nem is tekintik már rendkívüli dolognak, és bármit tegyen az örült, ők azon nem fognak csodálkozni. Az örültektől való félelmet sem ismerik és nagyon nevetnének, ha valaki azt mondaná nekik, hogy sokan félnek az örültektől.

1858. évben még kissé kezdetleges állapotok uralkodtak Gheelben. A lakosság egészen tetszése szerint bánt ápoltaival. A mondott esztendőben azonban a telepet teljesen újjászervezték és egy bizottság felügyelete alá helyezték.

Az elmebetegek kezelési módja azonban ugyanaz maradt, a mi száz évvel ezelőtt volt és valószínűleg száz év múlva is lesz.

A gheeli rendszer meglepően egyszerű és tulajdonképpen csak azon az elven alapul, hogy minden elmebeteg olyan szabadon mozoghasson, a mint csak lehet, és hogy az örültekkel épp úgy kell bánni, mintha — nem volnának örültek.

A telep hat kerületre van osztva. Mindegyik kerület egy orvos és egy előljáró vezetése alatt áll, a kik a főorvosnak felelősek mindenért, a mi a kerületben történik. Az előljáró köteles minden nap minden betegről pontos jelentést tenni. Azokat a betegeket, a kik ugyanabban a mániában szenvednek, lehetőleg ugyanabban a kerületbe helyezik el. Így

ŐSZI VERŐFÉNY.

például a nyavalyatörőseket mind egy kerületbe teszik, és Gheelben magában csakis a teljesen jámbor elmebetegeknek adnak helyet. Minél izgatottabbak a betegek, annál kisebb eső kerületbe utasítják.

A mikor a beteg Gheelbe érkezik, először a központi intézetbe kerül. Itt pontosan meghatározzák az állapotát. Ha gyilkossági vagy öngyilkossági mániában szenved, akkor rögtön visszaküldik a családjához, mert az örültségnek e két alakjáért a gheeliek nem vállalják el a felelősséget. Az tisztán az elmebetegtől függ, hogy meddig marad a központi intézetben, mert mihelyt az orvosok megállapítják, hogy veszély nélkül történhetik, azonnal valamely családnak adják ápolás végett.

Azok, a kik a csendes elmebetegek ápolására vállalkoznak, — valamennyien az orvosok ellenőrzése alatt állnak, a kik szigorúan ügyelnek arra, hogy a betegekkel jól bánjanak és bő, erőteljes táplálékot kapjanak. Különös képességeik szerint osztják be. Némelyek közülük vagyonosak és minden kényelemmel láthatják el ápolójukat, míg mások nem nyújthatnak betegeknek sokkal többet, mint barátságos szobát, vigan pattogó tüzet a tűzhelyen az egyszerű, de egészséges táplálékot.

Az ellátási költségek ehhez képest évi 600—6000 frank között váltakoznak. Egy családnak rendszerint csak egy beteget osztanak be, ritkán kettőt vagy hármat, — ha pedig néha megesik, hogy valamelyik beteg nem érzi magát mindjárt otthon, annál a családnál, a melyhez beosztották, akkor más családnak teszik át.

Bevett szokás, hogy a beteget ünnepélyesen fogadják annál a háznál, a melyhez beosztották. Rendszerint lakomát esznek a tiszteletére és azonnal a családnak tartozónak tekintik. A beteg a családdal tölti egész idejét, vele dolgozik a háznál, a kertben és a mezőn. Mert dolgoznia kell! Még pedig nem akkor, a mikor neki tetszik, hanem rendszeres munkához kell szoknia, többnyire 6—8 órán át naponként, mert a rendszeres munka főgyógy mód Gheelben.

Némely beteg rendes fizetést is kap a munkájáért, többnyire azonban csak valami jutalmat, a férfiak dohányt, a nők piperét. Egyebekben a beteg látszólag mindent tehet, a mit akar. Elmehezt a koresmába és rendelhet bort vagy sört. De csak egy pohárral — már a másodikat a koresmáros különféle ürügyek alatt megtagadja. Vagy kimehet a vasútra és jegyet válthat, ahova akar. De az különös, hogy mindig közbejön valami, a mi őt az elutazásban megakadályozza. A pénztáros tévedésből rossz jegyet adott neki és mire kicserélik, akkorra a vonat már elrobogott.

Az egész lakosság ugyanis egyetértőleg közreműködik abban, hogy az örültek ne érezzék magukat úgy, mintha felügyelet alatt állnának; minthogy pedig a betegek azt képzelik, hogy szabadon mozoghatnak, ennél fogva nem is vágyódnak a szabadság után, a melynek hiányát nem érzik.

Innen van az, hogy noha az elmebetegek száma Gheelben meghaladja a 2000-et, a szökési kísérlet majdnem épp oly ritka közöttük, mint az erőszakoskodás. Az utóbbi annál csodálatosabb, mert munkájuk miatt tulnyomó részüknek van kése, baltája vagy ásója. Mintha a levegőnek volna ott megnyugtató hatása — nem ritkán megtörténik, hogy dühögő örültek két-három nap alatt egészen megszeliidülnek. Az a tény, hogy úgy bánnak velük, mintha ép elméjük volnának, nyilván sarkalja önrizetük, hogy úgy is viselkedjenek. Sokan önként visszavonulnak, ha rohamukat érzik közeledni, aztán ha elmúlt, ismét megjelennek, mintha semmi sem történt volna.

Nagy szerepet játszanak Gheelben az elmebetegek ápolása körül — a gyermekek. Az igaz, hogy a gheeli gyermekek már hozzászoktak az örültekhez, ezek pedig sokkal több bizalommal viselkednek a kis gyermekek, mint a felnőttek iránt. A legizgatottabb örültek is a legelső intésre szót fognak a gyermekeknek, és megtesznek mindent, amit ezek akarnak. Ha valamelyik örült makrancoskedik, akkor kis gyermeket adnak a karjába, hogy vigasztaljon reá . . . Ez az eszköz száz eset közül 99-szer használ.

Magától értetődik, hogy az elmebetegeket minden felindulástól óvják és szórakozásukról is gondoskodnak. Részt vesznek minden családi ünnepélyen. Csupán elmebetegekből álló zenekar hangversenyeket rendez. Színházat játszanak és bálakat rendeznek. De a fődolog — a templom. Az énekkar csupa elmebetegekből áll és gyönyörű hangokat hallani köztük. Általában véve az örültek egészen okosan viselik Gheelben magukat és az idegen, aki nem ismeri a város jellegét, napokig lakhatnék ott, a nélkül, hogy a titokra rájönne.

Erzsébet királynéről.

Simon Péter ny. főgimnáziumi tanár „Király és Haza“ czímen háromkötetes igen érdekes történeti tanulmányt irt. E munka első kötete felejthetetlen Erzsébet királynénkről szól. A sok érdekes részlet közül ideiktatunk egyet, mely a királyné és első magyar nyelvmestere között folyt le.

Hazaérkezte után alig egy pár hónap mulva, 1863. február 9-én, épen a piskii diadalmas ütközet évfordulója napján, vette a császárné az első magyar órát Homoky Imrétől, ki akkor tanár volt a Teréziánumban.

Felső tanítványának csodálatos haladását a szerény Homoky Imre korántsem tulajdonította magának érdemül: hanem a királyné nagy szorgalmának s kiváló szellemi tehetségének tulajdonította. A császárné 1866. szeptember havában már tökéletesen birta és hibátlanul kezelte a magyar nyelvet. Ez, mindentől eltekintve, csak úgy volt elérhető, hogy a császárné szeretettel tanulta nyelvünket.

A KUTNÁL.

Sok érdekes s a királynőre nézve jellemző apróság maradt vissza a Homoky leckeóráiból. Ime egy kedves történetke:

Egyike volt ez az utolsó leccéknek a császárnő fürdői utja előtt. Ugyancsak törülgette a homlokán gyöngyöző s arczán összefolyó verejtéket Homoky Imre, a midőn öt déli 1 óra felé az udvari kocsi a királyi palotába szállította: oly rekkenő volt a hőség július első napjainak egyikén.

A főtisztelendő ur immár szemben ül felséges tanítványával; már a harmadik zsebkendőt használja el; szeretne a hőségtől egy nagyot fujni, de nem mer; az illem nem engedi. Megkezdődik az óra.

„Tehát tegnap átvettük, Felséges Asszonyom, Eötvös „Végrendeletét“. Ma Felséged legkegyelmesebb engedelmevel . . .“

„Ma, ha nincs ellenére a kedves tisztelendő urnak“, vág szavába a császárné, „ma olvassuk el kérem Kölesey „Himnuszát“. Hisz, a mint a lapokból is tudom, ezt, meg Vörösmarty „Szózatát“ éneklik Magyarországon minden ünnepélyes alkalommal. Jó lesz? Én már fölkerestem s el is olvastam; de nem értek mindent“.

„A mint Felséged parancsolja. Tehát fogjunk hozzá! No de bizony Kölesey is alig álmodta, hogy Ausztria császárnéja az ő himnuszát el fogja olvasni!“

„Isten áldd meg a magyart
Jó kedvvel, bőséggel,
Nyujts feléje védő kart,
Ha küzd ellenséggel;
Balsors a kit régen tép,
Hozz rá vig esztendőt;
Meggühödte már e nép,
A multat s jövődöt“.

Eddig olvasta a királyné a költeményt lassan, gondolkozva az ő kedves halk hangján. S most elkezdett kérdezni: „Nemde, kedves Homoky, Isten után vessző kellene, mert az a megszólítás?“

„Persze!“

„Hogy kell ezt érteni: „Balsors, a kit régen tép, Hozz rá vig esztendőt?“

„Isten, adj a magyarnak, a kit a balsors már oly régóta tép, üldöz, vig esztendőt, örömet, boldogságot“.

„Helyes, szép! A két utolsó sorban levő gondolat nemde eredeti, nagyszerű? Ugy-e azt mondja a költő, hogy a magyar nemzet már annyit szenvedett, hogy nemcsak már elkövetett bűneiért meglakolt, hanem megbühödött azon vétkeiért is, melyeket esetleg ezentul, a jövőben, fogna elkövetni? Én legalább ezt így értem. Vajjon helyesen magyarázom-e?“

S nem kapván a kérdésre feleletet, felpillant s mit lát?

Homoky hátradőlt karosszékében, feje előre hajlott mellére, melyen összekulesolt keze, egyik hüvelykujja keresztjének lánzába akasztva, csendesen nyugodott, ajka körül boldog mosoly ül és rendesen s mélyen lélezelve, aludta az igazak álmát.

A királyné egy pillanatig esodálkozva nézi

tanítóját, a kin így vett erőt a buzgóság, azután elkezd pajkosan mosolyogni, esőndesen fölemelkedik, székét minden nesz nélkül hátrább tolja s hogy a selyem suhogását is csökkentse, jobb kezével fel fogja ruháját, balkezének két ujját, esőndet intve a szoba másik végén finom kézímunkával foglalatoskodó Ferenczy Idának, ezzel együtt, a legcesekélyebb nesz nélkül, távozik a szobából. Csak a harmadik terembe érve kezdett a királyné jóízűen nevetni és Idája abban szekundált neki, — elképzelve, minő képet fog csinálni a szegény Homoky, ha majd fölér. Meghagyták mindenkinek, hogy kerüljék a tanulószobát, nehogy felébresszék az alvó mestert.

Ez jó sokáig pihenhetett Morfeusz karjaiban, mert mikor fölnyitotta szemét, a tikkasztó hőségnek nem volt semmi nyoma, sőt a nyitott ablakból kellemes, üdítő szellőcske hűsíté homlokát.

Nagyot sóhajt; előbb csak kissé, majd egészen felnyitja szemét, nemsokára szinte kimereszt. Felugrik, maga elé, majd maga körül néz, megsimogatja homlokát, majd nagyot csap erre.

Óh Jézusom! Végem van! Hisz ez ő Felsége szalonja, s én elaludtam! Irgalmas Egek! Mindjárt elsüllyedek szégyenemben! Jaj, jaj, ez az átkozott hőség! No, én tudom, többet nem jövök ő Felsége szemei elé! Egyébiránt ugysis tudom biztosan, már otthon lesz elbocsátásom. Istenem, csak most az egyszer el ne hagyj! S már ötre jár az óra! No szervusz Imre; te jól bedolgoztál magadnak! Ez a határtalan tiszteletlenség ez iránt a páratlan jó Felség iránt, ez iránt az angyal iránt! Megöl a szégyen és a bánat!“

Igy monologizálva hangosan, hóna alá vette könyveit Homoky s fejét csóválva, nehéz szivvel leindult a lépcsőn. Mikor az udvarra ér, ott találja, min rendesen, az udvari kocsit, melynek ajtaját, mélyen meghajtva magát, az inas előtte kinyitja.

Szegény tisztelendő ur az egész éjjel nem hunyta be szemét. A szebbnél szebb dikeziókat készítette, hogy kimentse hallatlan hibáját, ha, a mit alig mert remélni, másnap utána jönne a királyi fogat. De mégis csak eljött. Ez nap ismét sokat szenvedett az izadtságtól; de ma a verejték a zavar, a szégyen, félelem miatt ütött ki a homlokán. Mintha szép beszédét is elmosta volna a verejték, abból, mikor belépett a császárné szobájába, egy árva szót sem tudott. De nem is volt rá szüksége: a császárné oly barátságosan fogadta, annyit beszélt neki a Himnuszról és Szózatról, Köleseyről és Vörösmartyról, hogy szóhoz sem tudott jutni s valóban inkább megérdemelte volna, hogy ő fizessen ezért az óráért a császárnénak, semmint ez neki.

No de azért soha többet el nem aludt az óra alatt; inkább nagyot csipett ha az álm környékezte a czombján az asztal alatt. S a mint tisztelte az Egekben a Boldogságos Szüz Máriát, úgy hódolt a földön a jóságos felséges asszonynak, az ő királynéjának.

Képeinkhez.

Őszi verőfény. A tavasznak vége van, a színes virágok már elnyilottak, de a nap azért még mindig barátságosan mosolyog, mint hogyha meg akarná édesíteni azokat az utolsó pillanatokot, amikor nyári meleget árasztó sugarait megvonja tőlünk és lassanként a hervadás, a pusztulás sorsára juttatja a természetet. Szép az ilyen verőfényes őszi nap, a mely biborpirosra festi az ég alját s megaranyozza a vidéket. A sárguló lombot hullató környezetben a természetnek kedves ellentétje az a négy kis ember, akik a fű pázsitja között állanak; fiatal arcaikról a verőfényes nap sugara tükröződik vissza. A haladókli természet és a fejlődő élet színes, réményekkel telt gyermekornak nagy ellentétjét mutatja be ebben a bájos képecskében a festő ecsetje.

A kutnál. Nagy városokban az emberek a leg-egészségesebb folyadékot, a vizet felszorítják csöveken az egyes lakóházakhoz úgy, hogy a háziasszony-nak csak egy csapot kell megnyitnia s a friss, kitisztított víz, már rendelkezésére áll. Faluhelyen ez nem megy ily kényelmesen. A falvak, tanyák népének sokszor nagy utat kell megtennie, míg a vedret vagy csöbört a kutnak hideg vizével megmeritheti. De ez nem baj, a vízhozózás faluhelyt egész mulatságszámba megy. Itt találkoznak a fiatalok, itt sugják meg egymásnak talán először édes titkaikat s a kut melletti találkozást használják fel a falu öregei is arra, hogy a belükben rejlő friss híreket meghányják-vessék. Képünk egy kedves falusi jelenetet tüntet fel, mely az aratás időszakára emlékeztet. A menyecske már belemerítette vedrét a kutba, a mely bizony inkább pataknak mondható, se kávéja, se gémje nincsen. Megérkezett az új látogató, izmos, karesu hajadon, vállára fektetett rudon két nagy veder van megerősítve. Sok víz kell ám az aratóknak s a leány izmos lábai fel sem veszik a nagy terhet; fürgén érkezik meg vele a munkástanyához, hogy a déli pihenő kezdetén már vizet találjanak a szomjas torkok s hozzá lehessen látni a lebbencs-leves főzéséhez.

LEVELES-SZEKRÉNY.

Korom Márton urnak. A beküldött kérdések értelme magyarul: Mikor lesz szerencsém levelet kapni? Nagyon régen nem írt! Szívélyesen üdvözlí és vágyva vár életjelt. — **Szintay Béla** urnak. Sorsjegyeiről a következő számban értesítjük. — **Müller Ferencz** urnak. Vizsgát nem kell letenni ahhoz, hogy fővigyázó legyen. Hogy mennyi fizetése van egy fővigyázónak, azt tessék bármelyik pénzügyőrségtől megkérdezni. — **Gergity István** urnak. Sajnálattunkra kívánságának eleget nem tehetünk, mert ha az osztálysorsjáték egy-egy húzása alkalmával az összes kihuzott számokat lapunkban közölni akarnánk, akkor két héten át csakis ezek a számok foglalnék el

lapunk egész területét. Napilapok könnyen megtehetik, mert napról-napra kevesebb számot közölnek, mint ha az egész héten kihuzottak gyűlnek össze. — **Pecze Ábel** urnak. Végredelelképes és nagykoru csak 24 éves korában lehet a férfi; a nő pedig — ha férjhez megy — 18 éves korában nagykoru. A mig kiskorú, a végredelelet az illetők gyámja készíti. — **H. Gy.** urnak. Kérjük még egyszer megírni sorsjegyeinek számát és nevét.

Számrejtvény.

- 5, 17, 8, 18, 19. Magyar zeneszerző.
 50, 42, 46, 4, 9, 19, 42, 14. Magyar festő.
 2, 30, 13, 14, 45, 43, 23. Magyar színész.
 24, 25, 9, 31, 41, 9, 47, 6, 22. Magyar színműirő.
 46, 49, 50, 30, 10, 14, 23. Magyar hegedűművész.
 8, 1, 50, 29, 17, 11, 21, 9. Magyar subrett.
 50, 9, 35, 43, 44, 29, 16, 12. Magyar regényirő.
 25, 42, 28, 25. Magyar szobrász.
 5, 7, 6, 22, 15, 24. Magyar költő.
 1—50. Bajza egy költeménynek kezdete.

A megfejtők között egy regénykötetet fogunk kisorsolni. Megfejtési határidő szeptember 10.

Budapesti piaczi árak.

Budapest, szeptember hó 9-én.

Gabona. (Árak métermázsánként értendőek.) Buza 76—81 kg. *tiszavidéki* 8.25 frttól 8.85 frtig, *pestvidéki* 8.15 frttól 8.75 frtig, *fehértmegyei* 8.25 frttól 8.85 frtig, *bácskai* 8.40 frttól 8.70 frtig, *bánsági* 8.20 frttól 8.80 frtig.

Rozs 70—72 kg. 6.45 frttól 6.65 frtig.

Árpa: *takarmánynak* 60—62 kg. 5.80 forinttól 5.90 frtig, *égetni való* 62—64 kg. 5.40 frttól 5.60 frtig, *sörfőzdei* 64—66 kg. 6.60 frttól 7.00 frtig.

Zab 39—41 kg. 5.80 frttól 6.00 frtig.

Tengeri 78—82 kg. 4.60 frttól 4.85 frtig.

Liszt ára 100 kg.-ként.

Sz.	0	1	2	3	4	5	6	7	8
	14.30	13.70	13.10	12.20	11.90	11.60	10.80	9.30	5.60

Buzakorpa, *finom* 4.40, *durva* 4.40 frt zsákkal együtt.

Egyéb magvak: *mák* 25—30 frt; *bab* fehér nagyszemű 6.00—7.50 frt, *apró* 6—7.00 frt, *tarka* 6—6.40 frt, *lencse* 7—9 frt, *borsó* héjas 4.00—5.00 forint, *köles* 4.15—4.45 frt, *kendermag* 11.50—12.00 frt, *repeze* 11.30—11.80 frt. *lóhere* 42—52 frt mm.-ként.

Takarmányvásár. *Régi széna* 1.90—3.00 frt, *muhar* 2.10—2.60 forint, *zsupszalma* 1.30—1.80 frt, *alomszalma* 1.10—1.40 frt.

Marhavásár fizetnek páronként: *elsőrendű jármos ökör* 350—380 frtig; *középmínőségű* 300—340 frtig; *gyenge minőségű* 260—270 frtig; *hízott magyar és tarka ökör jobb minőségű* mm.-ként élősulyban 31—34 frtig, *hízott magyar és tarka ökör közepminőségű* 27—30 frtig. *Féjős tehén,* magyarfajt 20—32 forintig, *tarka* 20—32 frtig mm.-ként. *Élő borjú* 1 kgr. élősulyért fizetnek minőség szerint 28—38 krt. *Vágot borjú* 1 kgr. hussulyért fizetnek 54—58 kr.

Juhvásár: *hizalt ürü* páronként 18.00—21.00 frt, *feljavított juh* 20—21 frt, *kiverő juh* 16.00—18.00 frt, *kecske* 13—15 frt.

Sertésvásár. (Kőbánya.) 100 kgr.-kint élősulyban 4% és 45 kgr. levonás az életre. *Elsőrendű* 300—380 kgr. nehéz sertésért 50—51 frt., *vidéki sertés* könnyű páronként 250 kilóig 49—50 frt. — Szalonna 56—62.

Budapesti központi vásárarnok árai.

Baromfivásár. Tyuk páronként 1.20—1.30, *csirke* 0.55—0.70, *kappan* 1.90—1.90 frtig, *pulyka* 4.20—5.30 frtig.

Tojás. 1 láda 30.50—31.50 frtig, *meszes* 00—00 frtig, *tea-tojás* 100 drb 2.00—2.50.

Tejtermékek. Teavaj 0—1.00 frt, *főzővaj* 60-70 kr., *turó* 6—12 kr. kgr.-kint.

Zöldség. Sárgarépa 100 kötés frt 0.40—0.50, 1 mmázsa 3.00—4.00, *Petrezselyem* 100 kötés 0.00—0.00, 1 mmázsa 3.00—6.00, *zeller* 100 drb 0.40—0.50, *karalábé* 0.40—0.60, *vöröshagyma* 100 köt. 0.50—0.80, 1 mmázsa 3.30—5.50, *foghagyma* 100 köt. 0.50—0.80, 1 mmázsa 9.00—15.—, *vörösrépa* 100 drb 0.60—0.65, *fehérrepa,* *fejéskáposzta* 3.50—6.00, *kelkáposzta* 100 darab 0.50—1.00, *vörös káposzta* 5.00—6.00, *fejessaláta* 0.70—1.00, *kötött saláta* 0.40—0.80, *burgonya,* *rózsa,* 1 mmázsa 1.60—2.20, *sárga* 2.60—3.00.

20 krajezáros sorsjegyek!

József Főherczeg úr Ő cs. és kir. Fensége
védnöksége alatt Szegeden rendezendő I. Mező-
gazdasági Országos **Kiállítás**

sorsjátéka.

Főnyeremény **50.000** korona érték.

Huzás Szegeden, 1899. szeptember
10-én, este 6 órakor.

Egy sorsjegy ára **20** krajezár.

Sorsjegyek mindenütt kaphatók!

Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége
Budapest, Köztelek, IX., Üllői-út 25.

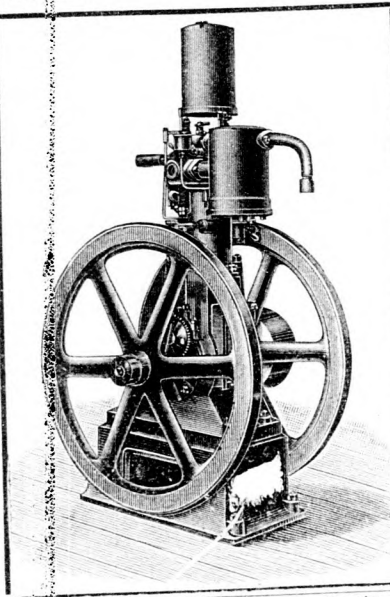
Ganz és Társa

vasöntöde és gépgyár részv.-társaság

B U D A P E S T E N.

Petroleum és benzinmotoraink,

Msz. 169.

petroleum és benzin
lokomobiljaink
(Bánki és Csonka szab.
rendszere.)

**adómentes és-
ványolajjal
a legolcsóbb
hajtóerő.**

Hatósági engedély
nélkül
bárhol felállítható.
nem tűzveszélyes,
egyszerű, tartós
szerkezetű,
gépezésre nincs
szükség.

Árjegyzéket kivá-
natra küldünk.

Hirdetmény.

A kisbéri m. kir. állami ménésbirtok igazgatósága a folyó évi szeptember
hó közepétől 1900. évi márczius hó végeig való szükségletének fedezése céljából
14.000 mm. tiszta fehér, egészséges, por és nyommentes, legalább 17 kgr. minőségű

zabra,

mely szeptember elejétől kezdve havonként 2000 métermázsás részletekben volna beszállítandó,
folyó évi szeptember hó 5-ére zárt írásbeli ajánlati tárgyalást hirdet. Ajánlatok zárt borítékban
„Ajánlat zabszállításra” czimű felirattal, 50 kros bélyeggel ellátva s a szállítandó zab értékének
5%-át kitevő bánatpénzzel együtt legkésőbb

folyó évi szeptember hó 5-én délelőtt 9 óráig

a ménésbirtok igazgatósági irodájába benyújtandók. Az ajánlat ab Kisbér vasutállomás, illetőleg
Kisbér iparvágányra állítva teendő.

A bánatpénz lehet készpénz, vagy ennek megfelelő értékpapír, mely azonban az ajánlat
elfogadása esetében a szállítandó zab értékének 10%-ára lesz óvadék céljából kiegészítendő.
A beszállított zab értéke fejében érdembe hozott összegek után a fizetési okmányokon II. és III.
foku bélyegilleték fog szállító terhére lerovatni. Zsákokról, valamint azok visszaszállításáról szállító
tartozik gondoskodni.

Közelebbi felvilágosítást nyújt:

443

**A m. kir. áll. ménésbirtok igazgatósága
Kisbéren.**

Magyar kölcsönös állatbiztosítás mint szövetkezet

Budapest, VII., Erzsébet-körut 27. szám.

BIZTOSÍTÁSOKAT ELFOGAD:

LOVAK ÉS SZARVASMARHÁK elhullása következtében beállott káresek megtérítésére.

Kártérítési igénye fennáll:

ha közönséges és járványos betegségekben, vagy baleset folytán pusztul el az állat, — továbbá ha a szövetkezet kényszer-vágást kénytelen elrendelni.

A díjak rendkívül mérsékeltek.

Az intézet élén állanak: Bárány Sztójanovits György földbirtokos, elnök, báró Ambrózy Gyula földbirtokos, gróf Bethlen Balázs es. és kir. kamarás, országgy. képviselő, földbirtokos, dr. Bély László országgy. képviselő, földbirtokos, Chernel György es. és kir. kamarás, országgy. képviselő, földbirtokos, báró Jósika Gábor es. és kir. kamarás, országgy. képviselő, földbirtokos, gróf Korniss Károly főrendiházi tag, földbirtokos, báró Nyáry Béla es. és kir. kamarás, földbirtokos, gróf Ráday Gedeon földbirtokos, dr. Simay Aladár a „Magyar agrár és járadékbank r.-t.” gazdasági tanácsosa, dr. Tetéleni Armin ügyvéd, Tahy István es. és kir. kamarás, a pesti gazdasági egyesület alelnöke, földbirtokos, Zalesky Jenő földbirtokos, dr. Pajor Ignác földbirtokos, intézeti vezérigazgató, igazgatósági tagok.

— Felvilágosítással szívesen szolgál az igazgatóság és a vidéki ügynökségek. —

Készpénz kölcsön

földbirtokokra és házakra

a valódi beesérték háromnegyed részéig
20—60 évi törlesztésre. Birtokos fölmondhat
bármikor, pénzintézet ellenben nem.

Lebonyolítás 14 nap alatt.

Konvertálás bélyeg- és illetékmentes.

Semmi előleges költség.

Beküldendő csakis telekkönyvi kivonat és kataszteri
birtokiv-másolat.

Ingtalan- és Jelzálog-Forgalmi-Intézet,
Budapest, VI., Váci-körut 39.

A hatóságok és a legtekintélyesebb földbirtokok által is aján-
lott intézetünk tíz évi fennállása óta 50,000,000 frunyi kölcsönt
szavatolt meg.

Kurcz Lipót és Társa

photocinkografiai műintézete

BUDAPEST, VIII., Szentkirály-utca 13.

Készít:

mindennemű nyomtatványhoz szükségelt

Clichéket

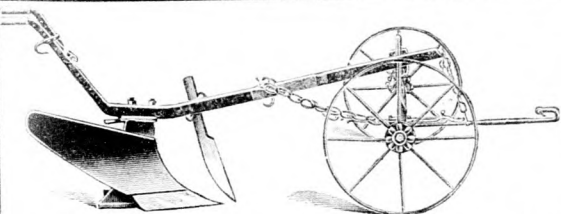
Chemigrafia, chromotypia, photo-, (auto)-
typia, fametszet stb. útján.

Térképek, tervezetek, alaprajzok

photolithografailag legszebben és legolcsóbban sokszorosítottak.

Vidéki megrendelések pontosan és jutányosan eszközöltetnek.

Megpróbálás vagy más gyártmánnyal való összehasonlítás végett gyártmányaimat a t. gazdaközönség rendelkezésére bocsátom.

Epejes,
1898. október
1—3. legelső
díj állami
aranyérem.

Bächer Rudolf

Egy- és többvasu egytetemes **aczélekéim és talajmivelő eszközeim**

olesó ár, **elsőrendű minőség** és czélszerű szerkezetüknél fogva ország-
szerte legjobb hírnévnek és kelendőségnek örvendenek.

Árjegyzékkel és árajánlattal szívesen szolgálók.

es. és kir. kizárólagos ekegyára

Budapest, VI. ker., Nagymező-utca 68. szám.

Magyarországi vezérképviselő: **Szücs Zsigmond.**

Egyedüli specialis ekegyártással foglalkozó gyár az Osztrák-Magyar monarchiában.

Van szerencsénk ajánlani

szavatolt tisztaságu

A legmagasabb
díjakkal
kitüntetett

Thomasfoszfátlisztet

szavatolt 15—20% citrátban oldható foszforsav-
tartalommal és 85—100% porfinomsággal.

Felülmulhatlan, minden talajra alkalmas trágyaszor,
különösen sovány talajok javítására, kitünő hatásu az
összes gabonaneműek, kapás és olajnövények, lóhere és
luczerna, szőlő, komló és kerti veteményekre, kiváltképen
a rétekre. — **Legjobb, leghatásosabb és legolcsóbb**
foszforsavtrágya, tekintettel hatásának tartósságára,
felülmulja az **összes szuperfoszfátokat**. — A citrátban
oldható foszforsav-tartalomért **szavatosságot** vállalunk,
netaláni hiányt megtérítünk. Árajánlatokkal, szakmunkákkal
és egyéb felvilágosítással a legkészségesebben szolgál

A csehországi Thomasművek prágai foszfátliszt
eladási irodájának vezérképviselőse

a magyar korona orsz. területén

Kalmár Vilmos,
BUDAPEST,

VII., Erzsébet-körut 34. sz.

Martellin a legfinomabb **dohánynevelő trágya**
kiz. eladása. **Kainit.**

Kifünő minőségű stájerországi tégelyacézel, kaszák és szeeszkavágókészek gyári áron.

1898. évi forgalom: 26.239 métermázs.

Felhívjuk a t. cz. gazdaközönség figyelmét

a budapesti

gyapju-aukciókra,

melyek idei **második** sorozata (a báránygyapju-aukció)

szeptember hó 20. és esetleg 21-én tartatik meg. Az aukciókra felküldött és „Gyapjuárverési vállalat Budapest. Dunaparti teherpályaudvar” czimzett gyapju-küldemények a M. Á. V. összes vonalain tetemes díjkedvezményben, valamint ingyen raktározásban részesülnek.

Bejelentéseket elfogad és mindennemű felvilágosítással szolgál

Heller M. s Társa

Budapest, V., Erzsébet-tér 13.

ALFA SEPARATOR (RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG)
ezelőtt PFANHAUSER & Co.
ALFA-SEPARATOROK (LEFÖLÖZŐ-GÉPEK)
MINDENMÉLY TEJGAZDASÁGI ESZKÖZÖK.
Tejgazdasági telepek teljes felszerelése.
* **BUDAPEST** *
VII. ERZSÉBET-KÖRÚT 45.
(ROYAL SZÁLLODA)

Magyar Mezőgazdák Szövetkezete, Budapest, V. ker., Alkotmány-utca 31. szám.

A legfontosabb védekező eszközök a szőlőpusztítás megakadályozására a

V. Vermorel villefranche-i

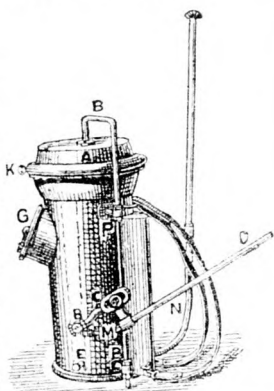
világhírű cézég gyártmányai, melyek **kizárólagos** képviselői vagyunk **Magyarországra.**

AUSSIGI

Ia RÉZGÁLICZ

jegecsekben, vegytiszta a peronospora elleni védekezésre, általunk szállítva és igazolványunkkal ellátott küldeményeket a M. Á. V. körülbelül **40% díjkedvezmény**nyel szállítják.

Szuperfoszfát,

kainit, chilisalétrom, kénsavas-káli, kénsavas-ammoniak, szőlőtrágya-compositio

és egyéb műtrágyaféléket elismert kitűnő minőségben ajánl a

„HUNGÁRIA“

műtrágya, kénsav és vegyi-ipar részvénytársaság

BUDAPEST, VI. VÁCZI-KÖRÚT 21,

Részletes utasítások kívánatra ingyen és bérmentve.

„Pátria” irodalmi és nyomdai részvénytársaság, Budapest, (Köztelek.)